

vah (npr. glede na žrtve eksplozij obeh atomskih bomb) kot o odgovornosti za vojno in vojne zločine z gledišča nasprotnikov.<sup>3</sup> Na splošno pa vendarle velja, da je mirovna vzgoja smiselna glede na projekcijo stanja miru in sožitja v nedoločeni prihodnosti, kakor hitro pa se pravzaprav samo izrečejo namere o konkretnější implementaciji mirovne vzgoje, se znajdemo na območju, kjer so take namere označene v boljšem primeru kot utopični pacifizmi, v slabših pa kot nepatriotsko ali celo kot izdajalsko obnašanje. To bi lahko pomenilo, da vsemu trudu za mirovno vzgojo navkljub vendarle *prevladuje vzgoja za vojno*, čeprav seveda nikjer ni tako poimenovana. Sklicujoč se na Sevillsko izjavo<sup>4</sup> Power meni, »da ni dovolj znanstvene evidence, ki bi dokazovala, da so človeška bitja nasilna po naravi. Toda končno je pretirano agresivno vedenje ponavadi odziv na zelo boleči dražljaj ali pa je posledica napačne vzgoje.«<sup>5</sup> Glede na vso zgodovino teoretiziranja o mirovni vzgoji in tudi glede na kar spoštovanja vredno tradicijo poskusov uvajanja take vzgoje v pedagoško prakso, se je moralo vsaj kdaj postaviti tudi vprašanje o pravsnosti samega koncepta take vzgoje, upoštevanje nadaljevanje vojaških spopadov, ki so konec dvajsetega stoletja izbruhnili tudi na nekaterih krajih, kjer jih nismo pričakovali. Ali se je torej postavilo vprašanje o tem, da bi kazalo namesto neučinkovite mirovne vzgoje »izumiti« kaj drugega? V tem razdelku bomo odkrili, da se je to res že zgodilo v poskusu razviti koncepta razorožitvene vzgoje. Pred tem pa si dovolimo obravnavo nekaterih vprašanj, ki zadevajo okvirje in razloge razpravljanja o mirovni vzgoji (ter bolj ali manj ne posebno učinkovito prakso).

## Kontekst novejšje zgodovine

Če se vprašamo o tem, kako je sploh mogoče misliti vojno, je to vprašanje podobno skrajnim »filozofskim« vprašanjem, kot so: kako misliti absurd ali radikalno praznino smisla. To seveda ni odvrnilo mnogih piscev, da ne bi skušali razložiti pojava vojne in še posebej nasilja kot njene poglavitne vsebine. Najbrž ni treba posebej navajati primerov mnogih diskurzov, ki skušajo oblikovati zamisli za preprečevanje vojne in pri tem praviloma reflektirajo velikansko težavnost take naloge. Nekateri od teh posku-

<sup>3</sup> Miki Y. Ishikida, *Toward Peace War Responsibility / Postwar Compensation and Peace Movements and Education in Japan*, Lincoln, 2005, 114.

<sup>4</sup> Sevillsko izjavo o nasilju je napisalo dvajset vodilnih znanstvenikov iz vsega sveta v Sevilli 16. maja 1986 (v Unescovem letu miru). Izjava je predvsem zavrnila tako imenovani »biološki pesimizem«, po katerem naj bi ljudje podedovali nagnjenost k vojni od živalskih prednikov in bi naj torej ta nagnjenost domnevno bila del človekove narave.

<sup>5</sup> Colin Power, Education for Non-violence, v: *European Journal of Intercultural Studies*, Volume 9 (1998), Number 3, Abingdon, 247.